

בית המשפט המחוזי בתל אביב - יפו בשבתו כבית-משפט לערעורים אזרחיים

ע"א 49599-10-21 נתניהו נ' אלקלעי ואח'

לפני כבוד השופטת עינת רביד-אב"ד

כבוד השופט נפתלי שילה

כבוד השופט אילן דפדי

מערער

יאיר נתניהו

ע"י ב"כ עו"ד אורי שנהר ועו"ד רינת מודיאנו

נגד

משיבים

1.אבי אלקלעי

ע"י ב"כ עו"ד רון לוינטל ועו"ד הילית גלעד

2.אבשלום זלינגר - פורמלי

פסק דין

1

2 ערעור על פסק דין מיום 28.2.2020 של בית משפט השלום בתל אביב-יפו (כב' הרשם הבכיר אבי
3 כהן, ת"א 59964-11-19) בגדרו ניתן פסק דין בהיעדר הגנה כנגד המערער והוא חויב בתשלום סך
4 של 250,000 ₪ בתוספת שכר טרחת עורך דין בסך של 30,963 ₪ וכן סך של 6,250 ₪ הוצאות משפט.

5 **רקע ופסק הדין של בית משפט השלום**

6 1. ביום 26.11.2019 הגיש המשיב 1 (להלן: **המשיב**) כתב תביעה על סך 500,000 ₪ נגד המערער
7 ונגד המשיב 2 (להלן: **זינגר**) בעילה של לשון הרע. בעניין המערער טען המשיב בכתב התביעה
8 שביום 29.8.2019 "שיתף" בעמוד הפייסבוק שלו פרסום של זינגר הכולל לשון הרע כלפיו וכך
9 גם ביום 3.9.2019 (סעיפים 44-24 לכתב התביעה). בעניין זינגר נטען שביצע פרסומים שונים
10 המכילים לשון הרע כלפי המשיב. הסעד שהתבקש בכתב התביעה כנגד שני הנתבעים הוא
11 תשלום סך של 500,000 ₪.

12 2. כתובתו של המערער, שהוא בנו של ראש הממשלה במועד הרלבנטי לכתב התביעה, נרשמה
13 בכתב התביעה כ"רחוב סמולנסקין 9 (בלפור 1), בית אגיון, (בית ראש הממשלה), ירושלים".

14 3. ביום 13.2.2020 הגיש המשיב לבית המשפט "בקשה למתן פסק דין בהיעדר הגנה נ' הנתבע
15 לפי סעיף 97א' לתקסד"א". בבקשה למתן פסק דין נכתב, בין היתר, שכתב התביעה נשלח אל

בית המשפט המחוזי בתל אביב - יפו בשבתו כבית-משפט לערעורים אזרחיים

ע"א 49599-10-21 נתניהו נ' אלקלעי ואח'

- 1 המערער למעון ראש הממשלה בו הוא מתגורר, בדואר רשום עם אישור מסירה, כי דבר הדואר
2 התקבל אצלו ביום 2.12.2019 (סעיף 2 לבקשה למתן פסק דין) וכי חלף המועד להגשת כתב
3 הגנה. לבקשה למתן פסק דין צורף נספח "1" שהוגדר "אסמכתא למשלוח הדואר ולקבלתו
4 במועדים המצוינים". עוד צוין בבקשה למתן פסק דין שדבר הגשת התביעה זכה לפרסום בכלי
5 התקשורת ואף לתגובת בא כוחו של המערער. לבקשה למתן פסק דין צורפה טיוטת פסיקתא
6 לחתימה.
- 7 4. בטיטת הפסיקתא נכתב:
- 8 "לאחר שבחנתי את כתב התביעה ואת הנספחים שצורפו לו כפי שהוגשו על ידי התובע, ומאחר
9 והמועד בו היה על הנתבע להגיש כתב הגנה מטעמו חלף, אולם לא הוגש כתב הגנה מטעמו גם
10 לאחר המועד, הנני מזמן את הנתבע לדין ומורה כדלקמן:
- 11 כי על הנתבע 1, יאיר נתניהו, לשלם לתובע את הסכום הבא, כדלקמן:
- 12 1. סך של _____ (מתוך 500,000 ₪) בגין תביעת התובע, בצירוף הפרשי הצמדה וריבית
13 כחוק...
- 14 2. סך של 6,250 ₪ בגין הוצאות משפט (אגרה) כפי ששולמו על ידי התובע עד שלב זה...
- 15 3. סך של 30,000 ₪ בצירוף מע"מ כדין, בגין שכר טרחת עו"ד...".
- 16 כפי שרואים, בשלב זה הסכום לתשלום נותר פתוח.
- 17 5. טיוטת הפסיקתא לא נחתמה על ידי בית המשפט, ובהחלטתו מיום 17.2.2020 נדרש המשיב:
18 להגיש צילום נוסף של אישור המסירה, אשר נסרק באופן מקוטע; "לצורך תדפיס מעקב
19 משלוחים רלוונטי מאתר דואר ישראל"; וכן "להגיש נוסח פס"ד מתוקן, שבו ימולאו כל
20 הסכומים הרלוונטיים".
- 21 6. ביום 20.2.2020 הגיש המשיב לבית המשפט עותק מסמכים סרוקים בסריקה טובה יותר
22 ופסיקתא מתוקנת, שבסעיף 1 שלה נרשם הסכום של 250,000 ₪.
- 23 7. בהחלטה מיום 25.2.2020 נדרש המשיב שוב "לצורך תדפיס מעקב משלוחים מאתר דואר
24 ישראל". בהחלטה הובהר שזה "מסמך מאתר הדואר שבו מפרט הדואר מה קרה עם דבר
25 הדואר מעבר לאישורים שכבר צורפו". כן נדרש לתקן את שכר טרחת עורך הדין בנוסח
26 הפסיקתא בהתאם לכללי לשכת עורכי הדין.

בית המשפט המחוזי בתל אביב - יפו בשבתו כבית-משפט לערעורים אזרחיים

ע"א 21-10-49599 נתניהו נ' אלקלעי ואח'

- 1 8. ביום 27.2.2020 הגיש המשיב לבית המשפט "תדפיס המשלוחים מדואר ישראל" וכן פסיקתא
2 מתוקנת בכל הנוגע לשכר הטרחה, שהועמד על סך של 30,963 ₪.
- 3 9. ביום 28.2.2020 נחתמה הפסיקתא (להלן גם: פסק הדין) עם התיקונים, דהיינו המערער חויב
4 בסך של 250,000 ₪ בתוספת שכר טרחת עורך דין בסך של 30,963 ₪ וכן סך של 6,250 ₪
5 הוצאות משפט.
- 6 10. זינגר הגיש כתב הגנה וההליך כנגדו עדיין נמשך.

7 הבקשה לביטול פסק הדין

- 8 11. ביום 5.3.2020 הגיש המערער בקשה לביטול פסק הדין שניתן במעמד צד אחד תוך שהוא טוען
9 כנגד המצאת כתב התביעה ולכן ביקש את ביטולו "מחובת הצדק" (להלן: הבקשה לביטול פסק
10 הדין). לאחר קבלת תגובה ותשובה ניתנה החלטה ביום 12.3.2020 (להלן: ההחלטה הראשונה)
11 ובה נקבע בחלק הרלבנטי כדלהלן:

12 "במקרה שלנו הנתבע 1 (המערער – ההרכב) טוען, למעשה, אך ורק כי יש לבטל את פסה"ד
13 "מחובת הצדק", משמע הנתבע 1 השליך את יהבו על נושא חוקיות ועצם מסירת מסמכי
14 התביעה לידיו. הנתבע 1 נמנע מלטעון טענות הגנה (ודאי לא באופן מפורט כנדרש) לגוף
15 התביעה. לפיכך, משמדובר במסירה שבוצעה ע"י דואר ישראל (הנהנית ממעמד חוקי מיוחד
16 עפ"י סעיף 57 לפקודת הראיות) וגם משהנתבע 1 טוען בנוסף כי לא ידע על התביעה ממקור
17 אחר, מובן מדוע התובע מבקש לחקור את הנתבע 1 על תצהירו.

18 יצוין כי, אכן, כטענת הנתבע 1, אישור המסירה הרלוונטי אינו נושא שם של האדם המקבל
19 וגם לא חתימה של המקבל (נתונים שברגיל אמורים להימצא על גבי אישור מסירה), אך
20 משמדובר במסירה מיוחדת שבוצעה למעון ראש הממשלה וכאמור ע"י דוור של דואר ישראל
21 (שאמור להיות מקצועי ואובייקטיבי), אפשר שישנם נוהל או פרוצדורת מסירה רלוונטיים
22 מיוחדים, ולאור זאת מובן גם מדוע התובע מבקש להזמין לדיון ולבירור את נציג דואר ישראל.

23 בנסיבות הנ"ל ומאחר שעפ"י הדין [סעיף 17(א) לפקודת הראיות והלכת ביהמ"ש העליון
24 ברע"א 2508/98 מתן י. מערכות תקשורת ואיתור נ' מילטל תקשורת בע"מ, פ"ד נג (3) 26
25 (1998)] יש לכבד את זכותו של התובע לחקור את הנתבע 1 על תצהירו, נדרש כפי הנראה לקיים
26 דיון פרונטאלי שאליו יתייצב גם הנתבע 1 לצורך חקירתו על תצהירו הנ"ל" (עמוד 7 להחלטה
27 הראשונה, ההדגשה הוספה – ההרכב).

בית המשפט המחוזי בתל אביב - יפו בשבתו כבית-משפט לערעורים אזרחיים

ע"א 49599-10-21 נתניהו נ' אלקלעי ואח'

- 1 עוד הוסיף בית המשפט והציע בהחלטה הראשונה הצעת הסדר, שלפיה פסק הדין יבוטל
2 והמערער יקבל זכות להגיש כתב הגנה, ככל שישלם בפועל למשיב הוצאות בסך 5,000 ₪ בתוך
3 פרק זמן שיקבע.
- 4 הצעת ההסדר נדחתה על ידי המערער ולכן הבקשה לביטול פסק הדין הועברה לכב' השופטת
5 כוכבה לוי לצורך שמיעת ראיות בטענת היעדר מסירה.
- 6 12. כב' השופטת כוכבה לוי שמעה את עדות המערער ועדות סמנכ"ל ראש אגף ביטחון וחירום
7 במשרד ראש הממשלה. האחרון העיד על "תהליך קבלת דואר למעון הרשמי" של ראש
8 הממשלה, אשר, כאמור, המערער התגורר בו באותה עת, דבר שהמערער הודה בו במפורש (עמוד
9 7 לפרוטוקול מיום 10.3.2021). הכול על מנת להכריע בשאלת המסירה כדין של כתב התביעה.
- 10 13. יש לציין שביום 10.3.2021 כב' השופטת לוי דחתה את בקשת המערער לתיקון הבקשה לביטול
11 פסק הדין, כך שיתווספו טענות לביטול פסק הדין "נוכח פגמים בהליך המסירה ומכוח שיקול
12 דעתו" וכן בשל "תביעה בררנית" (להלן: **ההחלטה לתיקון הבקשה לביטול**).
- 13 14. לאחר שמיעת חקירות נגדיות וקבלת סיכומים ניתנה ביום 4.7.2021 החלטת בית המשפט
14 בסוגיית ביטול פסק הדין מטעמי אי המצאה (להלן: **ההחלטה בסוגיית ההמצאה**) ובגדרה
15 נדחתה בקשת ביטול פסק הדין תוך שבית המשפט קובע:
- 16 "כי כתב התביעה נשלח בדואר רשום ומוען של כתובתו הרשומה של המבקש במשרד הפנים.
17 כתב התביעה נמסר כדין למורשה לקבלת דברי הדואר הרשום – ובשים לב לעובדה שהמבקש
18 התגורר במעון ראש הממשלה הרי שהמורשה לקבלת דברי דואר שיועד לשוכני מעון ראש
19 הממשלה, היה גם מורשה מטעמו של המבקש.
20 בהחלט נוכחתי כי דבר הדואר הרשום נמשך בפועל, עבר את כל התהליכים הביטחוניים לצורך
21 "זיכוי", הושם בתיבה שמיועדת לשוכני מעון ראש הממשלה.
22 משלב זה ואילך המבקש לא טרח לברר או להביא ראיות שיתמכו בטענתו כי דבר הדואר לא
23 נמסר לו !.
24 לסיכום אני קובעת כי כתב התביעה נמסר כדין למבקש !. המבקש לא הרים את הנטל להוכיח
25 כי לא נמסר לו ואף לא לטעת ספק בדבר מסירתו כדין לשוכני מעון ראש הממשלה ובכללם
26 המבקש.
27 מאחר וכאמור בפני בקשה לביטול פסק דין מחובת הצדק – בטענת אי מסירה בלבד – דוחה
28 את הבקשה".

בית המשפט המחוזי בתל אביב - יפו בשבתו כבית-משפט לערעורים אזרחיים

ע"א 49599-10-21 נתניהו נ' אלקלעי ואח'

1 ההליכים בבית המשפט המחוזי

2 15. המערער לא השלים עם ההחלטה בסוגיית ההמצאה ועם ההחלטה לתיקון הבקשה לביטול,
3 והגיש עליהן בקשת רשות ערעור לבית המשפט המחוזי (רע"א 39799-08-21, להלן: **הבר"ע**).

4 16. בקשת רשות הערעור על שתי ההחלטות נדונו ונדחו בפסק דין מנומק מיום 22.11.2022 של כבי
5 השופטת, סג"נ אביגיל כהן (להלן: **פסק הדין בבר"ע**). בפסק הדין בבר"ע נקבע **"המבקש לא**
6 **טען בבקשה לביטול פסק דין טענות לביטול מחמת שיקול דעת ולא ניתן לתקן את טעותו בשלב**
7 **הערעור. הוא בחר לשים את כל יהבו על ביטול מחמת צדק. על כן משהתברר כי דבר הדואר**
8 **התקבל לפי עדות של עד מטעמו של המבקש, לא היה צריך יותר מכך על מנת לדחות את**
9 **בקשתו"** (סעיף 10(ב) לפסק הדין) עוד נקבע בסעיפים 11 (ג) עד 11(ד) לפסק הדין בבר"ע כך:

10 **"בנסיבות שהסתברו, קיימת חזקה ולפיה דבר הדואר הרשום שנשלח עם אישור מסירה וגם**
11 **נלקח על ידי בלדר משרד ראש הממשלה שהוסמך לכך מטעמי ביטחון, נמסר כדין. המבקש**
12 **אישר שדבר הדואר מוען למקום מגוריו והוא לא סתר את החזקה שדבר הדואר נמסר כדין.**
13 **משלא הועלו טענות בנוגע לסיכויי ההגנה ומשנדחתה הטענה ולפיה לא בוצעה מסירה כדין,**
14 **לא היה מנוס אלא מלדחות את הבקשה לביטול פסק דין.**

15 החלטת בית משפט קמא מבוססת על קביעות עובדתיות והערכת עדויות, מהן התרשמה
16 הערכאה הדיונית באופן בלתי אמצעי. לא מצאתי כל סיבה להתערב בקביעות העובדתיות
17 ובממצאי המהימנות אשר רק במקרים חריגים תתערב ערכאת ערעור בהם, ועניינינו אינו נמנה
18 על החריגים.

19 טענת היעדר מסירה כדין נבחנה ביסודיות. זו הטענה היחידה שעמדה לבחינה בבית משפט
20 קמא ומשנדחתה הטענה, אך מתבקש היה לדחות את הבקשה לביטול פסק דין."

21 17. אשר לבר"ע על ההחלטה לתיקון הבקשה לביטול, אף זאת נדחתה על ידי ערכאת הערעור,
22 מחמת איחור בהגשתה, ונקבע, בין היתר **"המועד להגשת בקשת רשות ערעור על החלטה מיום**
23 **10.3.21 חלף חודשים לפני שהוגשה בקשת רשות הערעור המקורית וממילא דין בקשת רשות**
24 **ערעור בעניין החלטה זו דחייה על הסף"** (סעיף 9 לפסק הדין בבר"ע).

25 18. נציין שבקשת עיכוב ביצוע, שהגיש המערער במסגרת הבר"ע הנ"ל, נדחתה בהחלטת כבוד
26 השופט נפתלי שילה ביום 27.8.2021.

בית המשפט המחוזי בתל אביב - יפו בשבתו כבית-משפט לערעורים אזרחיים

ע"א 49599-10-21 נתניהו נ' אלקלעי ואח'

19. על פסק דינה של כב' השופטת, סג"נ, אביגיל כהן בבר"ע הגיש המערער בקשת רשות ערעור
לבית המשפט העליון אשר טרם נדונה (ראו החלטת הרשמת שרית עבדיאן מיום 7.12.2021
בבש"א 8378/21).

20. במקביל לבקשת רשות הערעור על ההחלטה בסוגיית ההמצאה הגיש המערער **ערעור בזכות**
לבית משפט זה על פסק הדין, הוא הערעור הנדון לפנינו. בהחלטת כבוד השופט, סג"נ, שאול
שוחט מיום 26.10.2021 נקבע שהערעור דורש תשובה והוא נקבע לדיון, נדון, וכעת הגיע מועד
פסק הדין בערעור.

8 **הערעור הנדון – טענות מקדמיות**

21. ביום 20.10.2021 הגיש המערער את הערעור הנדון כערעור בזכות על פסק הדין, שכזכור ניתן
ביום 28.2.2020.

22. יש להסיר בראש ובראשונה את טיעון המשיב לפיו הערעור הוגש באיחור. המועד להגשת ערעור
על פסק דין שניתן במעמד צד אחד שהוגשה לגביו בקשת ביטול, יימנה מיום ההמצאה של
ההחלטה בבקשת הביטול (תקנה 131 לתקנות סדר הדין האזרחי, התשע"ט-2018), ולכן עד שלא
ניתנה, ביום 4.7.2021, ההחלטה בסוגיית ההמצאה המסיימת את הבירור בשאלת ביטול פסק
הדין, שניתן במעמד צד אחד, לא החל להימנות מרוץ הימים להגשת הערעור בזכות על פסק
הדין.

23. עוד נציין כי כבר בתחילת הדיון בערעור קיבל המשיב את המלצתנו שלא לעמוד על הטענות
שהגיש בבקשה לדחיית הערעור הסף בגדרה טען שהוגשו שני ערעורים מקבילים על אותו הליך
לערכאת הערעור. כאמור על ההחלטה בסוגיית ההמצאה הוגשה בר"ע ועל פסק הדין הוגש
ערעור בזכות.

לעניין זה כבר הסביר כבוד השופט נעם סולברג בהחלטה שניתנה בבקשת עיכוב ביצוע בע"א
7882/14 דוד אהרון נ' שלומי (סלמן) עובדיה (27.11.2014) (להלן: **פסק דין אהרון**) שיש להבחין
"בין שני הליכים שונים (וההליך הערעורי לגביהם) **הסובבים על עניין פסק דין שניתן בהעדר**
הגנה, ואשר המבחנים שיש להחיל לגבי כל אחד מהם שונים: ערעור על פסק הדין שניתן
בהעדר הגנה, ובקשת רשות ערעור על החלטה הדוחה בקשה לביטול פסק דין שניתן בהעדר
הגנה" (סעיף 9 לפסק הדין). והוא ממשיך ומסביר, שלפי תקנה 201 לתקנות סדר הדין האזרחי,
התשמ"ד-1984 (להלן: **התקנות הישנות**), נתבע שניתן נגדו פסק דין בהעדר הגנה רשאי להגיש
בקשה לביטולו. "**החלטה בבקשה לביטול פסק דין שניתן בהעדר הגנה היא "החלטה אחרת"**,
אשר הערעור עליה הוא ברשות" [שם, סעיף 13 תוך הפנייה לע"א 10152/07 פזידה נ' רפאלי,

בית המשפט המחוזי בתל אביב - יפו בשבתו כבית-משפט לערעורים אזרחיים

ע"א 21-10-49599 נתניהו נ' אלקלעי ואח'

1 בפסקה 8, (15.12.2010) ולחמי בן-נון וטל חבקין **הערעור האזרחי 143** (מהדורה שלישית, 2012)
2 והאסמכתאות שם, ההדגשה הוספה – ההרכב]. יחד עם זאת, "על פסק דין שניתן בהעדר הגנה,
3 ככל פסק דין, ניתן לערער בזכות. השאלה שתיבחן היא האם היה מקום למתן פסק דין בהעדר
4 הגנה, בשים לב לחומר שהיה בתיק בית המשפט עובר למתן פסק הדין (עניין משרד הבינוי
5 והשיכון, בפסקה 4 לחוות דעתו של השופט (כתוארו אז) א' גרוניס). לעניין זה, אין מקום
6 להידרש לטענות שהועלו במסגרתה של הבקשה לביטול פסק הדין" (סעיף 11 לפסק דין אהרון,
7 ההדגשה הוספה – ההרכב).

8 24. מכאן שהוכרע שניתן להגיש הן בקשת רשות ערעור על ההחלטה שלא לבטל את פסק הדין שניתן
9 במעמד צד אחד והן ערעור על פסק הדין עצמו. ונעבור לדיון בערעור.

10 תמצית טענות המערער בערעור

11 25. למערער טענות שהובאו תחת ראש הפרק "לא היה יסוד למסקנה כי כתב התביעה הומצא
12 למערער".

13 תחת ראש פרק זה נטען שטענותיו העובדתיות של המשיב בעניין ההמצאה לא נתמכו בתצהיר:
14 כאשר עסקינן בבקשה שעליה להיות נתמכת בתצהיר; כאשר טענות הנוגעות להמצאה ולמקום
15 מגורי המערער צריכות היו להיטען בתצהיר; וכך גם טענות לעניין פנייה למשרד בא כוחו של
16 המערער.

17 כמו כן נטען שאישור המסירה לא היה תקין, כיוון שלא ניתן היה להסתמך על תקנה 495
18 לתקנות הישנות שנועדה רק להמצאה על ידי בית משפט; אישור המסירה אינו תקין ולא מולא
19 כהלכה שמו של פקיד הדואר ואף לא מולא שמו של המקבל וחתמתו.

20 עוד נטען שגם אילו הייתה "המצאה" זו לא נעשתה למערער או למי שמורשה לקבל עבורו כתבי
21 בי-דין לפי התקנות.

22 26. תחת ראש הפרק "אף אילו הייתה ההמצאה כדין לא היה מקום לתת את פסק הדין שניתן",
23 טוען המערער שמתן פסק דין בהיעדר הגנה אינו אוטומטי ונדרש שהמשיב (התובע) יוכיח את
24 תביעתו ובמיוחד את הנזק הנטען, כאשר בכתב התביעה הודגש שהמשיב אינו תובע פיצויים
25 "ללא הוכחת נזק" כפי שניתן על פי חוק איסור לשון הרע, תשכ"ה-1965 (להלן: **חוק לשון הרע**)
26 אלא "נזק מיוחד (נזק נפשי, כאב וסבל)". המערער מפנה לפסק הדין בע"א 464/71 אמסלם נ'
27 שטיינברג, פ"ד כו(1) 328, 332 (1972) (להלן: **פס"ד אמסלם**) וכן לפסק הדין בע"א 6528/99
28 בנק לאומי לישראל בע"מ נ' עמנואל חברה לסחר יבוא, יצור ויצוא עצים בע"מ, פ"ד נו(4) 817,
29 826 (2002) (להלן: **פס"ד בנק לאומי**).

בית המשפט המחוזי בתל אביב - יפו בשבתו כבית-משפט לערעורים אזרחיים

ע"א 21-10-49599 נתניהו נ' אלקלעי ואח'

1 עוד נטען שפסק הדין לא נומק כהלכה בהתאם לפס"ד בנק לאומי; שהפרסומים (השיתופים)
2 בגינם הוגשה התביעה אינם מצדיקים את הסכום שנפסק, היות שעסקינן בשני פרסומים בלבד
3 ששותפו אשר "אף אדם סביר לא היה מצליח לדלות מהם טענה ממשית כלשהי" (סעיף 40
4 לטיעון); כמו כן נטען שעל פי פסק הדין ברע"א 1239/19 שאל נ' חברת ניידלי תקשורת
5 (8.1.2020) (להלן: פס"ד ניידלי) אין מקום לחיוב המערער ובוודאי שלא בסכום שנקבע בשל
6 סייגים שנקבעו בפס"ד ניידלי בכל הנוגע לסכנת "ההשתקה" ו"אפקט מצנן" להתבטאויות
7 לגיטימיות, וכי הסכום עולה בהרבה על הסטנדרט המקובל בפסיקה לעניין לשון הרע
8 ו"שיתופים". בנוסף נטען שלא הייתה הצדקה לתביעה דווקא כנגד המערער שלא היה היחיד
9 ששיתף אותם פרסומים.

10 תמצית טענות המשיב

11 27. המשיב טוען שיש לדחות את הערעור מטעמי מעשה בית דין, השתק פלוגתא והשתק עילה ככל
12 העולה מפסק דינה של כב' השופטת, סג"נ אביגיל כהן בבר"ע. לדבריו, עסקינן בטענות
13 עובדתיות חלופיות האסורות על פי הדין. דיון בערעור הנוכחי מעורר חשש מפני פסיקות
14 סותרות, לאחר שבית משפט מחוזי כבר נתן הכרעה בסוגיית ההמצאה. יתר על כן, את מלוא
15 טענותיו צריך היה המערער לרכז בבר"ע ולכן אינו יכול לטעון כעת טענות שיכול היה לטעון שם
16 ולא טען.

17 28. עוד נטען שיש ידיעה שיפוטית כי מעון ראש הממשלה בו התגורר המערער הוא ברחוב בלפור
18 וכאשר דבר הדואר מסומן ברישומי הדואר כ"הגיע ליעדו" הרי שאין זה עניין שבמחלוקת. כל
19 שכן שהעובדה שכתב התביעה נתקבל אצל המערער ומגורי המערער במעון ראש הממשלה
20 אושרו על ידי המערער והעד מטעמו בחקירתם ולכן מדובר בהשתק עילה או פלוגתא ואף
21 בטענות עובדתיות שנטענו אחרת בהליך המקביל.

22 29. על פי תקנה 97(א) לתקנות הישנות כאשר כתב הגנה אינו מוגש במועד, בית המשפט ייתן פסק
23 דין על יסוד כתב התביעה בלבד והוא לא נדרש להוכחה.

24 30. כך גם בית המשפט במקרה כזה אינו נדרש להנמקה של פסק דין, בוודאי כאשר מדובר
25 בפסיקתא הכוללת רק הוראות אופרטיביות ללא הנמקה.

26 31. אשר לסכום שנפסק, הרי שלדעת המשיב הפרסומים חמורים מאוד וכאשר תיבת התהודה של
27 המערער היא גבוהה ומהווה התרת דמו של המשיב הרי שהפיצוי הוא ראוי. להמחשה ציין
28 המשיב כי המערער עצמו תובע בגין שיתוף פוסט לגביו סך של מיליון ₪ בתיק אחר, וכן שהלכת
29 ניידלי אינה תומכת בהקטנת הפיצוי אלא מדגישה את חומרת פעולת השיתוף.

בית המשפט המחוזי בתל אביב - יפו בשבתו כבית-משפט לערעורים אזרחיים

ע"א 49599-10-21 נתניהו נ' אלקלעי ואח'

1 דיון והכרעה

2 עילת ההמצאה שכבר נדונה בבר"ע מה דינה

3 32. ההחלטה בסוגיית ההמצאה עסקה לעומק בעילה ובטענה של המערער להיעדר המצאה. בית
4 המשפט דן בכך על פי ראיות ועדים שהובאו ואף נחקרו, והכריע בכך תוך מתן נימוקים.
5 ההכרעה והנימוקים עמדו במבחן ערכאה נוספת, שדחתה את טענותיו.

6 33. כעת טוען המערער שעל בית משפט זה להתעלם מהליך שלם שנוהל בסוגיית ההמצאה והוכרע
7 לגופו ועליו להידרש שוב לאותה עילה תוך התייחסות אך ורק לראיות, שעמדו בפני בית משפט
8 קמא בשלב מתן פסק הדין. לטענתו, אם יימצא שהמסמכים שהוגשו לבית משפט קמא בשלב
9 פסק הדין לא היה בהם די, יוכל בית משפט זה לתת החלטה סותרת באותה עילה ולפיה לא
10 יכול היה בית המשפט קמא לקבוע כי בוצעה המצאה כדין ולכן מן הראוי לבטל את פסק הדין
11 שניתן בהיעדר הגנה, זאת למרות קביעה הפוכה באותה עילה בדיוק, שניתנה לאחר קבלת
12 ראיות ושמיעת עדים ושבקשת רשות הערעור שהוגשה עליה לבית המשפט המחוזי נדחתה.

13 34. לטעמנו, לא ייתכן שכאשר הדין מאפשר ניהול שני הליכים במקביל: בר"ע על ההחלטה בבקשה
14 לביטול פסק הדין וערעור על פסק הדין טרם הגשת הבקשה לביטול, נאפשר שאותן עילות
15 לביטול ייטענו בשני ההליכים. על המערער היה לבחור היכן הוא טוען לעילה מסוימת ומשבר
16 לטעון אותה במסגרת בקשה לביטול פסק הדין עליו לקבל את ההכרעה ואין הוא יכול לבחור
17 להעמיד את אותה עילה שוב לבחינת בית משפט בדרך של ערעור על פסק הדין.

18 אם נאפשר זאת נפגע במספר עקרונות בסיסיים של השיטה המשפטית: האחד, זה שמבקש
19 למנוע החלטות סותרות של ערכאות שונות בקשר לאותה מערכת נסיבתית; השני, זה שמחייב
20 לרכז את כל הטענות להליך אחד ולא לאפשר טיעונים לשיעורין ובגרסה מתפתחת; והשלישי,
21 כלל סופיות הדיון וסופיות ההליכים המשפטיים.

22 לעניין זה אפשר להביא שוב את האמור בפס"ד אהרון בסעיף 11:

23 "על פסק דין שניתן בהעדר הגנה, ככל פסק דין, ניתן לערער בזכות. השאלה שתיבחן היא
24 האם היה מקום למתן פסק דין בהעדר הגנה, בשים לב לחומר שהיה בתיק בית המשפט עובר
25 למתן פסק הדין (עניין משרד הבינוי והשיכון, בפסקה 4 לחוות דעתו של השופט (כתוארו אז)
26 א' גרוניס). לעניין זה, אין מקום להידרש לטענות שהועלו במסגרתה של הבקשה לביטול פסק
27 הדין."

בית המשפט המחוזי בתל אביב - יפו בשבתו כבית-משפט לערעורים אזרחיים

ע"א 49599-10-21 נתניהו נ' אלקלעי ואח'

- 1 לפי מיטב הבנתנו, יש לפרש הדברים כך שיעלו בקנה אחד עם העקרונות בשיטתנו שאין דנים
2 פעמיים באותן עילות ולכן המילים "לעניין זה, אין מקום להידרש לטענות שהועלו במסגרתה
3 של הבקשה לביטול פסק הדין". כוונתן שאין מקום להעלות בפעם השנייה אותן עילות שכבר
4 נדונו. המילים "לעניין זה" בתחילת ההיגד כוונתן ל"שאלה שתיבחן", שהיא, האם היה מקום
5 למתן פסק דין בהיעדר הגנה. זאת ותו לא.
- 6 מכאן שאין מקום לשוב ולדון במסגרת הערעור בזכות על פסק הדין בעילה של היעדר המצאה,
7 שכבר נדונה לעומקה במסגרת בקשת ביטול פסק הדין.
- 8 35. יתר על כן, חלק מן הטענות בערעור, שנוגעות לנושא ההמצאה, כמו: "טענותינו העובדתיות של
9 המשיב בעניין ההמצאה לא נתמכו בתצהיר"; "אישור המסירה של הדואר לא היה תקין" הן
10 טענות שיכלו להיטען במסגרת הבקשה לביטול פסק דין ובהקשר לעילה של היעדר המצאה ואין
11 לאפשר טיעון לשיעורין ומקצה שיפורים.
- 12 36. יחד עם זאת, ולמעלה מן הנדרש, גם לו נדרשים היינו לדון שוב באותה עילה של היעדר המצאה
13 "בשים לב לחומר שהיה בתיק בית המשפט עובר למתן פסק הדין", דהיינו למסמכים כפי
14 שהוגשו והיו בפני בית משפט בנותנו את פסק הדין, נראה שלא היה מקום להתערב בשיקול
15 דעתו של בית המשפט קמא במתן פסק הדין. להלן ננמק.
- 16 37. ההמצאה במקרה זה היא המצאה באמצעות הדואר בדרך של משלוח דואר רשום עם אישור
17 מסירה.
- 18 38. המצאה באמצעות הדואר עם אישור מסירה נהנית מחזקה הניתנת לסתירה הקבועה בסעיף
19 57 לפקודת הראיות [נוסח חדש] תשל"א-1971, שלפיה מקום בו הדין מתיר להמציא מסמך
20 בדואר, אזי יראו בהמצאה כזו שבוצעה כדין אם המען על המכתב הוא כשורה ודמי המשלוח
21 שולמו.
- 22 בנוסף תקנה 475א לתקנות הישנות קבעה:
- 23 "(א) היה בעל דין מיוצג על ידי עורך-דין, יומצא כתב בי-הדין באחת מן הדרכים המפורטות
24 להלן:
25

בית המשפט המחוזי בתל אביב - יפו בשבתו כבית-משפט לערעורים אזרחיים

ע"א 49599-10-21 נתניהו נ' אלקלעי ואח'

- 1 2) לא הורה בית המשפט על מסירה אישית, ישלח בעל הדין את כתב-בי-הדין בדואר רשום
2 עם אישור מסירה, לא יאוחר מחמישה ימים מיום שהוגש הכתב לבית המשפט או מיום
3 שניתנה ההחלטה שלפיה על בעל דין להמציא כתב בי דין.
- 4 (ב) בעל הדין ישמור ברשותו את אישור המסירה והעתק ממנו יוגש לבית המשפט כאשר בעל
5 הדין מגיש בקשה לסעד כלשהו נגד בעל דין אחר".
- 6 כותב על כך יששכר רוזן-צבי, בספרו "הרפורמה בסדר הדין האזרחי: מורה נבוכים", אלון
7 הוצאה לאור, (2021) בעמוד 546 ה"ש 76 (להלן: ספרו של רוזן צבי על הרפורמה): "... תקנה
8 475א לתקנות הישנות שקבעה כיצד יש להמציא כתב בי דין כאשר בעל דין מיוצג על ידי עורך
9 דין, ולפיה אם "לא הורה בית המשפט על מסירה אישית, ישלח בעל הדין את כתב-בי-הדין
10 בדואר רשום עם אישור מסירה", ומוסיף ומסביר רוזן צבי בספרו הנ"ל בהקשר להמצאה כזו
11 באמצעות הדואר הרשום כי ההמצאה תיחשב תקפה "זאת על מנת למנוע מבעלי דין לחמוק
12 מהליכים משפטיים... באמצעות סירוב לקבל דואר רשום" (עמוד 546).
- 13 39. ולעניין אישור המסירה כותב כבוד השופט יוסף שפירא בבר"ע (מחוזי ירושלים) 694/05 שרה
14 בן חנן נ' דוד חסון (11.05.2005):
- 15 "על פי תקנה זו (475א(ב)- ההרכב), אישור המסירה הינו הראיה לעצם המסירה ולתקינותה
16 ועל סמך אישור זה יכול בעל הדין לבקש את הסעד בו הוא מעוניין" (סעיף 24 לפסק הדין).
- 17 וכבוד השופט עופר גרוסקופף בפסק הדין ברע"א 5633-18 אסמהאן בדראן נ' כונס הנכסים
18 הרשמי (16.10.2018) מסביר:
- 19 "ודוק, תקנות (3)475, 476 ו-496 לתקסד"א ... מאפשרות להמציא כתבי-בי-דין באמצעות
20 דואר רשום עם אישור מסירה, וכך עשתה המבקשת בענייננו. כמו כן, תקנה 497 לתקסד"א
21 קובעת כי בית המשפט רשאי לראות כתב שהומצא בדואר רשום כאילו הומצא כדין ואת
22 התאריך המסומן באישור המסירה כתאריך ההמצאה. בנוסף, סעיף 57 לפקודת הראיות
23 [נוסח חדש], התשל"א-1971 מקים חזקה הניתנת לסתירה לפיה מקום בו הדין מתיר להמציא
24 מסמך בדואר, אזי יראו בהמצאה כזו שבוצעה כדין אם המען על המכתב הוא כשורה ודמי
25 המשלוח שולמו. משאלו הם פני הדברים, קל וחומר שיש לראות בהמצאה שנעשתה באמצעות
26 דואר רשום עם אישור מסירה כהמצאה שבוצעה כדין (ראו: ע"א 544/93 ראש עיריית טירת
27 הכרמל נ' כהן, פסקה 8 (26.10.1993); רע"א 1191/12 אחמד נ' עיריית חיפה, פסקה 5
28 ((15.3.2012))."

בית המשפט המחוזי בתל אביב - יפו בשבתו כבית-משפט לערעורים אזרחיים

ע"א 49599-10-21 נתניהו נ' אלקלעי ואח'

40. במקרה הנדון הוגש לבית המשפט "תדפיס מעקב משלוחים" מאתר דואר ישראל בהקשר
למכתב הרשום ושם נכתב במפורש : "נמסר לנציג הנמען" ב"יחידה ביטחון שיקוף שיקוף (כך
במקור – ההרכב) ירושלים". דהיינו דואר ישראל מאשר שדבר הדואר נמסר לנציג הנמען. יתרה
מכך, הוגש גם אישור מסירה של דואר רשום בגדרו אישר פקיד מסירה בשם "איציק" שמסר
את דבר הדואר לידי "נציג המקבל דברי דואר במרוכז (מוסד, תאגיד, מושב וכדו)".
41. טענת המערער לעניין זה היא, שמסירת דבר הדואר לידי "נציג המקבל דבר דואר במרוכז",
כאשר אין עסקינן "במוסד, תאגיד, מושב וכדו", אינה יכולה להתקבל כאשר עסקינן באדם
פרטי. אולם במקרה זה האדם הפרטי מתגורר במען, שהוא "מעון רשמי" של ראש ממשלת
ישראל, אשר כל דבר דואר שלו מגיע, מטעמי ביטחון מובנים וידועים לכל, ליחידת הביטחון
ועובר שיקוף ובדיקה וכך גם מצוין בתדפיס מעקב המשלוחים : "יחידה בטחון שיקוף". לכן
היחס להמצאה אליו צריך להיות כאל סוג של "מוסד" וזאת מכוח האפשרות המוצגת במילה
"וכדו" המצוינת בטופס.
42. אשר לטענה שלא צוין שמו המלא של המוסר, דהיינו איציק בלבד, נראה כי בהתחשב באישור
דואר ישראל על ביצוע מסירה, לא היה מקום להיתפס לסוגיית רישום שמו המלא של המוסר
(איציק) ולדרוש רק בשל כך ביצוע מסירה חוזרת. זאת, על אף שראוי שהדואר ינחה את
המוסרים לכתוב שם מלא. כך גם בשאלה של חתימת מקבל המסירה, כאשר אין מחלוקת שלא
הייתה חתימת מקבל על אישור המסירה. בהתחשב בנסיבות המיוחדות מאוד והנדירות של
מקרה זה, כאשר ההמצאה נעשית ל"יחידת בטחון שיקוף" של בית ראש הממשלה, אשר
ההתנהלות לגביה חסויה ולא ידועה לציבור, ומיועדת למי ש"מעון ראש הממשלה", הוא מענו
הרשמי, למרות שאינו ראש הממשלה (וכאלה יכולים להיות בני משפחתו בלבד), הרי שלא
מצאנו להתערב בשיקול דעתו של בית משפט קמא בקבלת ההמצאה למרות היעדר חתימת
המקבל.
43. מכל האמור לעיל עולה שבמקרה מיוחד ובנסיבות אלה אישור המסירה בצירוף תדפיס מעקב
המשלוחים די היה בו לאשר ביצוע מסירה ומתן פסק דין בהיעדר הגנה.
44. בנוסף יש להפנות לדבריו של זוסמן בספרו, על סדרי הדין האזרחי, הוצאת בורסי, מהדורה
שביעית, 1995 (להלן : ספרו של זוסמן) בעמ' 237 :
- "הוחזר כתב בי-דין אחר המצאתו אך הודעת השליח נמצאת לוקה, אין בית המשפט חייב,
משום כך, לפסול את ההמצאה, אלא עליו לחקור את השליח או להביא לידי חקירתו בידי בית
משפט אחר כדי לברר אם הומצא המסמך אם לאו (תקנה 491)... וכך בדיוק נעשה במקרה זה

בית המשפט המחוזי בתל אביב - יפו בשבתו כבית-משפט לערעורים אזרחיים

ע"א 49599-10-21 נתניהו נ' אלקלעי ואח'

- 1 במסגרת ההליך של הבקשה לביטול פסק דין (ראו גם ברע"א (מחוזי חיפה) 18612-07-21 **סעדיה**
2 **בביב נ' ויקטור ביטון** (26.10.2021) בעמוד 7-8, להלן: **פס"ד בביב**).
- 3 45. עוד טען המערער, שהבקשה למתן פסק דין בהיעדר הגנה צריכה הייתה להיות מלווה בתצהיר
4 תמיכה לעובדות המנויות בה.
- 5 46. תקנה 97 קבעה בלשון נחרצת כי: **"נתבע שלא הגיש כתב הגנה תוך המועד שנקבע לכך, ייתן**
6 **בית המשפט או הרשם פסק דין שלא בפניו על יסוד כתב התביעה בלבד"**. הפסיקה אמנם
7 הקלה עם הנתבעים (ראו דיון בספרו של רוזן צבי על הרפורמה בעמודים 136-137) אך ברור שדי
8 בחלוף הזמן כדי שבית המשפט ייתן פסק דין, זאת אף ללא בקשה למתן פסק דין (ראו בעניין
9 זה בספרו של רוזן צבי על הרפורמה בעמוד 258 תוך הסתמכות אמנם על תקנה 3(א) לתקנות
10 החדשות, אולם הגיון הדברים היה קיים עוד קודם לכן).
- 11 47. יתר על כן, פסק הדין יכול היה להסתמך על אישור המסירה בלבד ולא נדרש לשם כך תצהיר.
12 מי שמבקש פסק דין בהיעדר הגנה הנסמך על המצאה של דואר ישראל, אינו יכול להצהיר
13 מידיעתו על מסירה שבוצעה על ידי הדואר. העובדה שהדואר בעצמו מאשר שדבר הדואר נמסר
14 היא עובדה שניתן להסתמך בבקשה ללא תצהיר בהיותה מבוססת על החזקה שבדין.
- 15 48. לפיכך, גם לו היינו סבורים שניתן לאפשר טענות בעילה שכבר נדונה בהליך הבקשה לביטול
16 פסק דין, לא היינו מוצאים לנכון לקבוע כי שגה בית המשפט קמא כאשר קבע על סמך הראיות
17 שהיו לפניו שההמצאה נעשתה כדין.
- 18 **טענות לעניין פסק הדין לגופו**
- 19 49. אשר לטענות לעניין פסק הדין גופו, גם בהן אין כדי להפוך את הקערה על פיה.
- 20 50. על פי תקנה 97 לתקנות הישנות בהיעדר הגנה דרך המלך היא מתן פסק דין לטובת התובע וכך
21 נאמר שם:
- 22 **"נתבע שלא הגיש כתב הגנה תוך המועד שנקבע לכך, יתן בית המשפט או הרשם פסק דין**
23 **שלא בפניו על יסוד כתב התביעה בלבד; היתה התביעה שלא על סכום כסף קצוב, יהא בית**
24 **המשפט רשאי, מטעמים מיוחדים שיירשמו, לדרוש מן התובע הוכחה מלאה או חלקית של**
25 **תביעתו או מקצתה לפני שיינתן פסק הדין; ..."**
- 26 לעניין מתן פסק דין בהיעדר הגנה ללא צורך בהגשת ראיות ראו למשל: ע"א 2934-92 **שבתאי**
27 **יוחאי נ' סטפני צבי, קטינה** (24.8.1994) בעניין מזונונת קטינה; בע"מ 4921/15 **פלוני נ' פלונית**

בית המשפט המחוזי בתל אביב - יפו בשבתו כבית-משפט לערעורים אזרחיים

ע"א 49599-10-21 נתניהו נ' אלקלעי ואח'

- 1 **בן** 7.10.2015 בעניין צו מניעה בסוגיית הטרדה; עש"א (מחוזי ת"א) 48996-10-18 **מזל כלב נ' בן**
2 **אורי (1973) חברה לעבודות** (9.12.2018), בעניין ביצוע עבודות בניין, ערעור על המפקחת על
3 המקרקעין; ע"ר (תל אביב-יפו) 40896-03-20 **גבריאל פרץ נ' יואב נדב** (15.10.2020), הצהרה על
4 רישום כבעלים של חלק ממקרקעין במושע.
- 5 בשאלה מה הבסיס המשפטי המאפשר לבית המשפט, בהיעדר הגנה לתת פסק דין "על יסוד כתב
6 התביעה בלבד" נתגלעה מחלוקת לאורך הזמן.
- 7 כב' הנשיא יואל זוסמן החזיק בגישה שניתן לראות באי הגשת כתב הגנה כהודאת הנתבע
8 בעובדות כתב התביעה ולכן ניתן לתת פסק דין על יסוד התביעה כתביעת "אמת" ולכן כמעט
9 ולא ראה צורך בהבאת ראיות על ידי התובע בין בתביעה בסכום קצוב ובין בסכום שאינו קצוב.
- 10 ראו בספרו של זוסמן, **על סדרי הדין האזרחי**, הוצאת בורסי, מהדורה שביעית, 1995 (להלן:
11 **ספרו של זוסמן**) בעמוד 260 כך:
- 12 **"מחדלו של הנתבע מזכה את התובע בפסק דין "על יסוד כתב התביעה בלבד", היינו ללא**
13 **הבאת ראיות כלשהן, כאמור בתקנה 97(א). נתבע שהגיש כתב הגנה ולא הכחיש בו טענת**
14 **עובדה שנטענה בכתב התביעה, על פי תקנה 83 רואים אותו כמודה בטענה, פרט לסייגים**
15 **מסוימים; משנמנע בכלל מלהגיש כתב הגנה, לא הכחיש דבר וממילא אין התובע חייב להוכיח**
16 **דבר; משנמנע נתבע מהגשת כתב הגנה, זכאי התובע לפסק דין נגדו על יסוד כתב התביעה**
17 **בלבד ואין בכך כלום שנתבע אחר מתגונן. אפילו תבע התובע שני נתבעים, אחד שהתגונן ואחד**
18 **שלא התגונן, והביא את הנתבע שלא התגונן כעד להוכיח תביעתו נגד הנתבע שהתגונן, ונתבע**
19 **זה בעדותו כפר בתביעה נגדו, עדיין זכאי התובע לקבל את פסק הדין מפאת חוסר הגנה." (סעיף**
20 **206, וראו האסמכתאות שם; ההדגשות הוספו – ההרכב)**
- 21 ואילו המלומד יששכר רוזן צבי מחזיק בגישה, שמדובר בתקנה דינונית שמטרתה הענשת הנתבע
22 שזלזל בהוראות הדיוניות, אך היא אינה משליכה על "האמת" שבכתב התביעה ולכן נוטה יותר
23 לדרישה להבאת ראיות או להמתנה לסיום הדיון במקרה של תביעה מרובת נתבעים.
- 24 בספרו **ההליך האזרחי**, אלון הוצאה לאור, (2015) (להלן: **רוזן צבי ההליך האזרחי**), הוא מסביר
25 בעניין זה כך:
- 26 **"כל אימת שבית המשפט מעניק לתובע פסק דין בהיעדר הגנה בשל זלזול חמור של הנתבע**
27 **בחובות הדיוניות המוטלות עליו, הוא אינו קובע כי הצדק מבחינת הדין המהותי הוא עם**
28 **התובע, אלא כי יש להעניש את הנתבע בשל הזלזול בסדרי הדין... (עמוד 435, ההדגשה הוספה**
29 **– ההרכב).**

בית המשפט המחוזי בתל אביב - יפו בשבתו כבית-משפט לערעורים אזרחיים

ע"א 21-10-49599 נתניהו נ' אלקלעי ואח'

- 1 ובהמשך בהקשר לדיון בתביעה כנגד נתבעים רבים הוא כותב בעמוד 435 :
- 2 "הסיבה להטלת סנקציה על הנתבע בשל מחדלו בהגשת כתב הגנה במועד היא הרצון לעודד
3 פעולה על פי התקנות, שהיא חיונית לקיומו של הליך תקין ויעיל מלכתחילה (ex ante), ובשל
4 כך אנו מוכנים לקבל פגיעה מסוימת בגילוי האמת בדיעבד (ex post). במילים אחרות,
5 במקרים אלה לפרוצדורה היגיון עצמאי ונבדל מזה של הדין המהותי, ואין חשיבות לשאלה עם
6 מי הדין מבחינת הדין המהותי. מכאן שאם בית המשפט סבור כי הסנקציה של מתן פסק דין
7 בהיעדר הגנה חריפה מדי, שכן לא מדובר בזלזול בהליך השיפוטי מצד הנתבע אלא בשכחה
8 גרידא, עליו לאפשר לנתבע הרשלה להגיש את כתב ההגנה באיחור תוך חיובו בהוצאות. אם,
9 לעומת זאת, הוא מגיע למסקנה שמדובר בנתבע חסר תום לב שהביע זלזול בהליך השיפוטי,
10 עליו לזכות את התובע בפסק דין בהיעדר הגנה, בלא קשר לעובדה שמדובר בתביעה רבת
11 נתבעים".
- 12 סוגיית משנה בהקשר זה, היא פסיקת סכום הנזק במקרה של "דמי נזק", דהיינו "סכום שאינו
13 קצוב", כאשר לא מוגש כתב הגנה, להבדיל מקביעת האחריות במקרה שכזה. דהיינו באילו
14 מקרים יידרש התובע להוכיח את סכום הנזק, ומה נדרש להוכיח?
- 15 ברע"א 8837/15 מוניות קו 51 בע"מ נ' טקסי המרכז בע"מ (10.04.2016) (להלן: פס"ד מוניות)
16 דן כבי' השופט נעם סולברג בסוגיה וקובע ש"הכלל העולה מן התקנה, אפוא, הוא שבהיעדר הגנה
17 יינתן פסק דין גם כאשר מדובר בסכום כספי שאינו קצוב, אולם לבית המשפט נתונה הסמכות
18 לדרוש מן התובע להוכיח את תביעתו, באופן מלא או חלקי. דרישה כזו צריכה להסתמך על
19 טעמים מיוחדים שיירשמו. מהם הטעמים המצדיקים לדרוש מן התובע להוכיח את סכום
20 תביעתו? בפסיקה הובעה הדעה כי "בתביעה לסכום כסף לא קצוב הנטייה הרווחת היא שלא
21 להסתפק בטענות כתב-התביעה ולדרוש מן התובע להוכיח את תביעתו כולה או מקצתה" (ע"א
22 6528/99 בנק לאומי לישראל בע"מ נ' עמנואל חברה לסחר יבוא, יצור ויצוא עצים בע"מ, פ"ד
23 נו(4) 817, 826 (2002)). גישה מצומצמת יותר הובעה על-ידי השופט זוסמן (יואל זוסמן סדרי
24 הדין האזרחי 261-263, ובמיוחד ה"ש 11 שם (מהדורה שביעית, 1995))" (סעיף 29 לפסק הדין).
- 25 כבי' השופט זוסמן בספרו בה"ש 11 המצוטטת לעיל מביע דעתו ש"אמרת האגב שבפסק הדין,
26 שבדרך כלל הנטייה היא, בתביעה שאינה לסכום קצוב, להורות על הוכחת הנזק, נראית לנו
27 מוטעית ומנוגדת לשון תקנה 97" (עמוד 261 ההדגשה הוספה- ההרכב).
- 28 נראה שהגישה המצומצמת יותר בהחלט יש לה מקום ובמיוחד כיום לאור "רוח התקנות
29 החדשות" ומטרתן, שהיא הגברת היעילות וסופיות הדיון תוך הקפדה על קיום התקנות לטובת
30 כלל המתדיינים. אגב, בתקנות החדשות תקנה 130 כלל אינה מבחינה בין סכום קצוב לסכום

בית המשפט המחוזי בתל אביב - יפו בשבתו כבית-משפט לערעורים אזרחיים

ע"א 49599-10-21 נתניהו נ' אלקלעי ואח'

1 שאינו קצוב ("נתבע שלא הגיש כתב הגנה בתוך המועד שנקבע לכך או שכתב ההגנה נמחק,
2 רשאי בית המשפט לדרוש מהתובע הוכחה מספקת של התביעה, כולה או מקצתה, או לתת
3 פסק דין על יסוד כתב התביעה בלבד").

4 רוזן צבי בספרו ההליך האזרחי מפנה את הזרקור בסוגיה זו לתביעה רבת נתבעים בעמוד 436 :

5 "עם זאת, במקרים של תביעה רבת נתבעים קיימת סכנה שהסנקציה שתוטל על הנתבע,
6 שנגדו ניתן פסק דין בהיעדר הגנה, תהיה חמורה מדי, ושומה על בית המשפט לוודא שהיא
7 תהיה מידתית. במה דברים אמורים? נניח שהתובע מגיש תביעה כנגד חמישה נתבעים וטוען
8 שהם חבים ביחד ולחוד בהחזר הלוואה בסכום של מיליון ₪. נניח עוד שארבעה נתבעים
9 מגישים כתב הגנה ואילו הנתבע החמישי אינו עושה כך, תוך זלזול חמור בתקנות סדר הדין
10 ובבית המשפט ועקב כך ניתן נגדו פסק דין בהיעדר הגנה. לאחר זמן פוסק בית המשפט
11 בתביעה נגד ארבעת הנתבעים האחרים, שהגישו כתבי הגנה, כי הם אינם חייבים לתובע דבר
12 משום שהכסף שהעביר התובע לנתבעים ניתן להם במתנה ולא כהלוואה. במקרה כזה יהיה
13 זה בלתי מידתי לחייב את הנתבע החמישי לשלם לתובע את מלוא הסעד המבוקש בגובה של
14 מיליון ש"ח (מבלי שיוכל לזכות בהשתתפות או בשיפוי מארבעת הנתבעים האחרים). על בית
15 המשפט להתאים את הסנקציה המוטלת עליו לנסיבות המקרה ולחייב את הנתבע החמישי
16 לשלם סכום שאינו עולה על 200,000 ש"ח (חמישית מן הסכום הכולל). לצורך כך שומה על
17 בית המשפט לדחות את מתן פסק הדין כנגד הנתבע שלא הגיש כתב הגנה עד לסיום ההליך
18 ביחס לנתבעים האחרים – לא כדי לקבוע אם לתת נגדו פסק דין, אלא על מנת להכריע מה
19 יהיה גובה הסנקציה שתוטל עליו".

20 ובפסק דין מוניות קובע בית המשפט העליון בהקשר של תביעה רבת נתבעים שבמקרה לפניו
21 ניתן להצדיק את החלטת בית המשפט המחוזי לדרוש את הוכחת הסכום הנתבע, "שעה שבירור
22 זה עומד להעשות בלאו הכי ביחס ליתר המשיבים שהתגוננו. במצב כזה, קבלת מלוא סכום
23 התביעה כלפי מי שלא התגונן במועד עלולה לעמוד בסתירה לקביעות מאוחרות יותר במהלך
24 המשפט, שתיקבענה ביחס למשיבים שהתגוננו בעקבות ההליך הראיתי שיתנהל בעניינם.
25 סבורני כי במצב כזה קיימים טעמים מיוחדים לדרוש את הוכחת הסכום הכספי הנתבע" (שם),
26 (שם).

27 51. לסיכום, אין מחלוקת שתקנה 97 מסמיכה את בית המשפט ליתן פסק דין על יסוד התביעה
28 בלבד, וזאת בין כהודאה ואז נראה בכתב התביעה "אמת", לפי גישת זוסמן, ובין כסנקציה לכך
29 שלא הוגש כתב ההגנה במועד וללא קשר לאמת שבכתב התביעה, לפי גישת רוזן צבי. וכך עשה
30 בית המשפט במקרה זה, וקבע אחריות על פי כתב התביעה בלבד ונכון עשה.

בית המשפט המחוזי בתל אביב - יפו בשבתו כבית-משפט לערעורים אזרחיים

ע"א 49599-10-21 נתניהו נ' אלקלעי ואח'

52. אשר לסכום שנפסק בפסק הדין, הרי שבכתב התביעה נתבע סעד נזיקי, לסכום שאינו קצוב, המבוסס על "מסלול של נזק מיוחד (נזק נפשי, כאב וסבל) לפי החלק הכללי בפקודת הנזיקין" (ראו סעיף 90 לכתב התביעה). כעקרון אין בית המשפט נדרש לראיות גם בסכום שאינו קצוב אלא "מטעמים מיוחדים שיירשמו" (תקנה 97). דהיינו כדבר שבשגרה יש מקום לתת פסק דין על מלוא סכום התביעה גם בתביעה לסכום שאינו קצוב. על פי גישת זוסמן, אי הגשת כתב ההגנה מהווה הודאה הכוללת גם את סכום התביעה. אולם גם אם נראה בכך גישה שאינה מקובלת על הכול, הרי שצריכים להיות באמת מקרים מיוחדים, כדי לדרוש הוכחה בהיעדר הגנה לסכום שאינו קצוב. במקרה זה בית המשפט לא מצא לנכון לבקש ראיות נוספות ואכן לא מדובר במקרה שבו נדרש ראיות נוספות לגובה הסכום, כאשר לנגד עיני בית המשפט יכול לעמוד כהנחה הפיצוי הסטטוטורי לפרסום בזדון בסך של 150,000 ₪ הקבוע בחוק לשון הרע, גם אם לא נתבע בכתב התביעה (השוו לפס"ד בבייב, סעיף כ').
53. זאת ועוד, גם העובדה שהתביעה הוגשה נגד נתבע נוסף אינה צריכה להוות שיקול במקרה זה. בכתב התביעה לכל אחד מן הנתבעים מסכת עובדתית שונה. זלינגר פרסם את הפוסטים בעוד שהמערער שיתף אותם. ההלכה המשפטית (ראו פסק דין ניידלי) קבעה שניתן להטיל אחריות נפרדת בגין "שיתוף" פוסט ברשת החברתית. לפיכך אין הצדקה במקרה זה להמתין עד לתום הדיון, מה עוד שהמשיב ביקש את פסק הדין רק על מחצית מסכום התביעה.
54. כאן המקום לציין כי שלא כטענת המערער כב' הרשם הבכיר כהן לא נתן את פסק דינו באופן אוטומטי. כפי שפורט לעיל, טיוטת פסיקתא הראשונה שהוגשה לאישורו לא נחתמה על ידו. רק לאחר שדרישותיו אותן פירט בהחלטותיו מימים 17.2.2020 ו- 25.2.2020 מולאו על ידי המשיב להנחת דעתו, ניתן פסק דין על מחצית סכום התביעה. במילים אחרות, פסק הדין ניתן לאחר שכב' הרשם הבכיר שקל היטב את הדברים.
55. בעניין הסכום שנפסק נציין כי אם המערער סבר שלא היה מקום לחייבו ובוודאי שלא בסכום שנקבע, היה עליו לטעון זאת במסגרת הבקשה לביטול פסק דין בחלק העוסק בסיכויי ההגנה. המערער לא פעל כך. אין מקום כיום כי בשל מחדלו של המערער, בית המשפט יקבל את הערעור אף שלא נפל פגם בדרך בה ניתן פסק הדין.
56. למעלה מן הנדרש, גם לו היינו סבורים כי עלינו להעביר תחת שבט ביקורתנו את הסכום שנפסק, הרי שלא מצאנו שבנסיבות אלה נפלה טעות שמצדיקה התערבותנו בפסק הדין של בית המשפט קמא.
- הפוסטים חמורים ומאשימים את המערער בביצוע עבירות פליליות שבגללם הוגשו כתבי אישום בדויים כנגד ראש ממשלה. תיבת התהודה של המערער, דהיינו כמות האנשים העוקבת אחר

בית המשפט המחוזי בתל אביב - יפו בשבתו כבית-משפט לערעורים אזרחיים

ע"א 49599-10-21 נתניהו נ' אלקלעי ואח'

1 פרסומיו והיכולים לשתף את הפוסטים (במיוחד כאשר הם נדרשים לכך במילים "שתפו שתפו
2 שתפו") היא גבוהה ביותר, כאשר עסקינן בכ- 65,000 עוקבים (על פי הנספח שצורף לכתב
3 התביעה) וכל אחד מהעוקבים נתבקש להמשיך ולשתף ולכן בקלות ניתן להגיע לתפוצה אדירה.
4 לא זו אף זו, שאין להתעלם מכך שהמפיץ היה בנו של ראש הממשלה, לפיכך יש לכאורה לפוסט
5 שהוא משתף אמינות גבוהה יותר מפוסט של מאן דהוא, שאינו מוכר בציבור ואין לו לכאורה
6 נגישות למידע רלוונטי, לכן ניתן להניח שהפגיעה דווקא מפרסומים על ידי המערער בשמו הטוב
7 של המשיב היא גבוהה ביותר. לעניין זה לא רלוונטית האבחנה בין כמות הפרסומים הרבה יותר
8 של זינגר לעומת זו של המערער בהתחשב כאמור בתיבת התהודה הגדולה בהרבה של המערער.
9 לכן פסק הדין ניידלי אינו מהווה אסמכתה לגובה הסכום שייפסק בנסיבות אלה השונות מאוד
10 מבחינת מידת התפוצה וההשפעה הארצית.

11 סוף דבר

12 57. אנו דוחים את הערעור

13 58. המערער ישלם למשיב הוצאות בסך של 30,000 ₪.

14 59. העירבון שהפקיד המערער על פירותיו יועבר למשיב באמצעות באי כוחו על חשבון ההוצאות
15 שנפסקו.

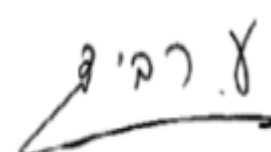
17 ניתן היום, ג' אב תשפ"ב, 31 יולי 2022, בהעדר הצדדים.

18

19 אילון דפדי, שופט

נפתלי שילה, שופט

עינת רביד, שופטת
אב"ד

